

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра германо-романської філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор
директор/декан

ННІМВ

назва навчально-наукового інституту / факультету

Козьменко О.І.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

23

» 06

20 21 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1.20 Основи перекладознавства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр
(бакалавр, магістр)

Факультет / інститут (назва інституту, факультету)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин	03 Гуманітарні науки	035 Філологія	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Профіль дисципліни (мета, предмет, завдання, знання і навички)

Дисципліна має на меті ознайомити здобувачів вищої освіти з основними перекладознавчими поняттями і створити теоретичні передумови для засвоєння практичних знань і навичок для майбутньої перекладацької діяльності.

Даний курс дозволяє здобувачам:

знати: особливості основних моделей перекладу; процедури аналізу лексичних, морфологічних та синтаксичних відповідностей в процесі перекладу; особливості актуального членування речення; типи прагматичних відношень у висловлюванні; правила стратифікації мовних одиниць в процесі аналізу тексту; параграфемні засоби смислової актуалізації; особливості перекладу як творчої діяльності та інструменту (само)рефлексії перекладача.

вміти: встановлювати лексичні, морфологічні та синтаксичні відповідності у перекладі; визначати тема-рематичну структуру речення; застосовувати методи прагматичної адаптації тексту; здійснювати перекладацький аналіз тексту; відтворювати мовленнєві аномалії при перекладі; долати окремі перекладацькі труднощі (переклад фразеологізмів, онімів, лакун).

При вивченні дисципліни студенти опановують основні теоретичні поняття і концепції, які є необхідними для розвитку навичок майбутньої перекладацької діяльності.

1.2 Програмні компетентності

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність бути критичним і самокритичним.
2. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
6. Здатність до усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
7. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів для перекладу текстів різних стилів і жанрів.
9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
10. Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів.
11. Здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад відповідно до чинних нормативних вимог.

1.3 Програмні результати навчання

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти отримає вміння:

1. Вільно, спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно та письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
4. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
5. Здійснювати лінгвістичний і перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.
6. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
7. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови і мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
8. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

1.4 Навчальна робота за дисципліною

Дисципліна «Основи перекладознавства» є обов'язковою для вивчення здобувачами вищої освіти за освітньою програмою «035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» бакалаврського рівня зі спеціальності 035 – «Філологія».

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС – 4,0. Загальний об'єм 120 годин, лекційні заняття – 18 годин, практичні заняття – 18 годин, самостійна робота – 84 години.

Мова викладання: українська, англійська.

Вид семестрового контролю: екзамен

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри германо-романської філології та перекладу, які безпосередньо проводять заняття, за розкладом, або звернувшись з письмовим запитом до викладача через функцію «Повідомлення» на платформі Moodle (<http://moodle2.snu.edu.ua>).

1.5 Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
I	Вступ до перекладознавства	Поняття про перекладацьку діяльність. Види перекладу. Перекладацькі трансформації. Адекватність і еквівалентність перекладу.

2 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	Кількість отримуваних балів min-max
Тема 1			
Лекційні заняття	Тема. Моделі перекладу <u>Стислий зміст.</u> 1. Денотативна (ситуативна) модель перекладу. 2. Семантична модель перекладу. 3. Інформативна модель перекладу. 4. Трансформаційна модель перекладу. 5. Модель перекладу із мовою-посередником.	Лекційні заняття	

	6. Психолінгвістична модель перекладу. 7. Комунікативні моделі перекладу. 8. Дискурсивна модель перекладу.		
Практичні заняття ¹	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Заповнення порівняльної таблиці Виконання перекладу	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 2			
	Тема. Лексичні відповідності в перекладацькій діяльності <u>Стислий зміст.</u> 1. Завдання синхронно-порівняльного методу в перекладацькій діяльності. 2. Фактори забезпечення адекватного перекладу. 3. Процедура аналізу лексичних відповідностей. 4. Параметри виділення міжмовних лексико-семантичних відповідностей. 5. Синхронні міжмовні лексико-семантичні категорії 6. Класифікація лексичних еквівалентів.	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу речень	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 3			
Лекційні заняття	Тема. Морфологічні категорії в теорії перекладу. Граматичне значення. Граматична форма <u>Стислий зміст.</u> 1. Номінативні й синтаксичні елементи значення в словоформі. 2. Обов'язкові й необов'язкові елементи значення в словоформі. 3. Регулярні й нерегулярні елементи значення в словоформі. 4. Граматична форма. 5. Граматична категорія. 6. Типи граматичних (морфологічних) категорій. 7. Труднощі перекладу словоформ та граматичних значень	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу речень	Виконання практичних завдань	0-2

¹ За наявності

Тема 4			
Лекційні заняття	Тема. Синтаксичні відповідності у перекладі <u>Стислий зміст.</u> 1. Предмет синтаксису. 2. Синтаксичні одиниці. Словосполучення та речення. Форма слова як об'єкт синтаксису. 3. Значеннєва організація речення як фактор перекладу. Об'єктивні та суб'єктивні значення в процесі перекладу. 4. Актуальне членування речення та проблеми перекладу. 5. Висловлення та переклад.	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань, тест	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу речень Виконання перекладу тексту	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 5			
Лекційні заняття	Тема. Прагматичні аспекти перекладу <u>Стислий зміст.</u> 1. Поняття «прагматика». 2. Прагматичний потенціал висловлювання. Типи прагматичних відношень. 3. Види прагматичної адаптації.	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-4
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу текстів	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 6			
Лекційні заняття	Тема. Перекладацький аналіз тексту <u>Стислий зміст.</u> 1. Стратифікація мовних одиниць перекладу як основа перекладацького аналізу. 2. Особливості членування тексту. 3. Поняття і етапи перекладацького аналізу тексту. 4. Пошук оптимального перекладацького рішення. 5. Фактор “критичного ока” у процесі пошуку оптимального варіанту перекладу.	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання аналізу і перекладу тексту	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 7			
Лекційні	Тема. Мовленнєві аномалії і особливості їх	Лекційні	

заняття	відтворення при перекладі <u>Стислий зміст.</u> 1. Фонографічна стилізація мовленнєвих аномалій 2. Особливості мовлення, зумовлені фізичним або емоційним станом та віковою несформованістю мовлення 3. Особливості мовлення, зумовлені соціально-регіональною стратифікацією мови 4. Особливості мовлення, зумовлені зіткненням двох мов (іноземний акцент) 5. Параграфемні засоби смислової актуалізації	заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-5
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу речень Виконання перекладу тексту	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 8			
Лекційні заняття	Тема. Аналіз та стратегії подолання окремих перекладацьких труднощів <u>Стислий зміст.</u> 1. Проблеми перекладності та шляхи їх подолання. 2. Уникнення перекручень, неточностей, неясностей. 3. Особливості перекладу фразеологізмів 4. Проблеми перекладу онімів 5. Особливості перекладу лакун	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань	0-4
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу текстів	Виконання практичних завдань	0-2
Тема 9			
Лекційні заняття	Тема. Переклад як творчий процес <u>Стислий зміст.</u> 1. Переклад як творчий інструмент пізнання і як (само)рефлексія. 2. Перекладацька творчість у світлі психологічних теорій. 3. Класифікаційний аналіз перекладацької творчості. Творчість перекладача як співтворчість.	Лекційні заняття	
Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Відповіді на теоретичні запитання Виконання практичного завдання	Усне опитування, виконання практичних завдань, тест	0-4
Самостійна робота ²	<u>Стислий зміст.</u> Виконання перекладу тексту	Виконання практичних завдань	0-2
Підсумковий контроль		Екзамен	40

3 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Номер теми	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	всього	у тому числі				всього	у тому числі				
лк		пз	лб	завд	с.р.		лк	пз	лб	завд	с.р.
5-й семестр											
1	16	2	2			12	15,8	0,4	0,4		15
2	17	2	2			13	17,4	0,2	0,2		17
3	17	2	2			13	17,4	0,2	0,2		17
4	17	2	2			13	17,4	0,2	0,2		17
5	16	2	2			12	16,4	0,2	0,2		16
6	17	2	2			13	16,4	0,2	0,2		16
7	17	2	2			13	16,4	0,2	0,2		16
8	17	2	2			13	16,4	0,2	0,2		16
9	16	2	2			12	16,4	0,2	0,2		16
Всього годин за семестр ²	150	18	18			114	150	2	2		146

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
<p><i>Знати:</i> в повному обсязі володіти навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою; вільно висловлювати думки; робити аргументовані висновки; глибоко та всебічно розкривати зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; вільно послуговуватися науковою термінологією.</p> <p><i>Вміти:</i> аргументовано обирати найвдаліший спосіб виконання практичного завдання й оцінювати результати власної практичної діяльності; вільно використовувати здобуті знання для розв'язання поставлених завдань; творчо виконувати практичні завдання; здійснювати переклади на високому рівні адекватності і еквівалентності; самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації практичних завдань.</p>			
82 – 89	B	добре	зараховано
<p><i>Знати:</i> майже в повному обсязі володіти навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою; вільно висловлювати думки; практично повністю розкривати зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; послуговуватися науковою термінологією, але з незначними помилками.</p> <p><i>Вміти:</i> самостійно обирати спосіб виконання практичного завдання; використовувати здобуті знання для розв'язання поставлених завдань; здійснювати переклади на достатньо високому рівні адекватності і еквівалентності, допускаючи незначні помилки, які може виправити самостійно.</p>			
74 – 81	C	добре	зараховано
<p><i>Знати:</i> загалом добре володіти навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою; добирати аргументи для підтвердження власних думок; на достатньому рівні розкривати зміст теоретичних запитань, але з незначними помилками, які не є системними; оперувати певною термінологією дисципліни.</p> <p><i>Вміти:</i> в цілому самостійно застосовувати здобуті знання під час виконання практичних завдань; здійснює переклади на достатньому рівні адекватності і еквівалентності, допускаючи незначні помилки, які може виправити самостійно і які, в цілому, не суттєво впливають на розуміння змісту.</p>			

² За умови, що дисципліна викладається більше одного семестру

64 – 73	D	задовільно	зараховано
<p><i>Знати:</i> в неповному обсязі навчальний матеріал, який передбачений робочою програмою; виявляти елементарні знання і розуміння основних положень без глибокого аналізу і аргументації; з допомогою викладача аналізувати навчальний матеріал і виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.</p> <p><i>Вміти:</i> на поверхневому рівні застосовувати здобуті знання під час виконання практичних завдань; здійснювати переклади на досить низькому рівні адекватності і еквівалентності, допускаючи значні помилки, які впливають на розуміння змісту і які може виправити за допомогою викладача.</p>			
60 – 63	E	задовільно	зараховано
<p><i>Знати:</i> навчальний матеріал поверхнево, фрагментарно, на рівні запам'ятовування; відтворює певну частину навчального матеріалу без глибокого аналізу і аргументації; знати основні поняття навчального матеріалу; за допомогою викладача виправляти помилки, серед яких є велика кількість суттєвих.</p> <p><i>Вміти:</i> на поверхневому рівні застосовувати здобуті знання під час виконання практичних завдань; здійснювати переклади на низькому рівні адекватності і еквівалентності, допускаючи серйозні помилки, які значно впливають на розуміння змісту і які може виправити за допомогою викладача; не вміти застосувати вже набуті знання у новій ситуації.</p>			
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
<p><i>Знати:</i> матеріал на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладати окремі питання навчальної дисципліни; цілісність розуміння матеріалу відсутня, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.</p> <p><i>Вміти:</i> лише з допомогою викладача застосовувати здобуті знання під час виконання практичних завдань; здійснювати переклади на дуже низькому рівні адекватності і еквівалентності, допускаючи серйозні помилки, які майже повністю перешкоджають розуміння змісту і які може виправити лише за допомогою викладача, не вміє застосувати вже набуті знання у новій ситуації.</p>			
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<p><i>Знати:</i> в повному обсязі не засвоїти навчальний матеріал, який передбачений робочою програмою дисципліни; не розуміти основні поняття дисципліни; не надавати відповіді на запитання стосовно тем, що вивчаються.</p> <p><i>Вміти:</i> майже не виконувати письмові практичні завдання; здійснювати переклад на мінімальному рівні розуміння; не вміти виправляти допущені помилки навіть за допомогою викладача.</p>			

5 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Аудиторія з доступом до комп'ютеру і проектору; курс в е-кампусі СНУ ім. В. Даля, Інтернет, відео- та аудіо зв'язок (на випадок дистанційного навчання).

6 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1 Документи і форми навчально-методичного забезпечення дисципліни

6.1.1. Конспект лекцій з дисципліни «Основи перекладознавства» (для здобувачів вищої освіти I курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») / Уклад.: А.Ю. Бовт. Северодонець: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 111 с.

6.1.2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Основи перекладознавства» (для здобувачів вищої освіти I курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») / Уклад.: А.Ю. Бовт. – Северодонець: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 22 с.

6.1.3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Основи перекладознавства» (для здобувачів вищої освіти I курсу денної та заочної форм навчання

спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») / Уклад.: А.Ю. Бовт. – Сєвєродонєцьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 33 с.

6.2 Джерела інформації

6.2.1. 1. Рекомендована література

1. Білоус О.М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.

2. Корунець І.В. Теорія та практика перекладу. Вінниця, 2000. 448 с.

3. Ктитарова Н.К., Воронова З.Ю. Навчальний посібник з дисципліни «Теорія перекладу» (Вступ до перекладознавства. Загальна теорія перекладу. Лексико – граматичні проблеми перекладу) для студентів спеціальності 7. 030507 «Переклад». Дніпродзєржинськ, 2013. 323 с.

4. Лазаренко Л.М. Лекційний курс: “Вступ до перекладознавства” для студентів І курсу. Маріуполь, 2004. 63с.

5. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник. Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.

6. Мамрак А.В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.

7. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.

8. Терехова С. І. Вступ до перекладознавства. (Сучасні проблеми і теорії. Діяльність перекладача. Основи техніки перекладу). Навч. посібник. (Вид. 2-ге, доповнене і перероблене). К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. 163 с.

9. Miram G. Translation algorithms / G. Miram. – Kyiv : Elga, Nika-Centre, 2004.– 176 с.

10. Newmark P. Approaches to translation / P. Newmark. – Prentice Hall, 1985. – 200 p.

11. Sydoruk G.I. Translation theory foundations : Course Book / G.I. Sydoruk. – К. : КОНДОР, 2010. – 284 p.

6.2.2. Електронні ресурси

1. Cambridge Dictionary <https://dictionary.cambridge.org/ru/>

2. English Corpora <https://www.english-corpora.org/>